

גיליון ל"ט

חודש תמוז

תשפ"א

"תפילה באהבה" – הלימוד השבועי

וטהר ליבי שאזכה להתפלל

רבני בתי ספר צוותי חינוך תלמידים והורים יקרים,
יהי רצון שיתקבלו תפילותינו ברצון לפני שוכן מרומים!

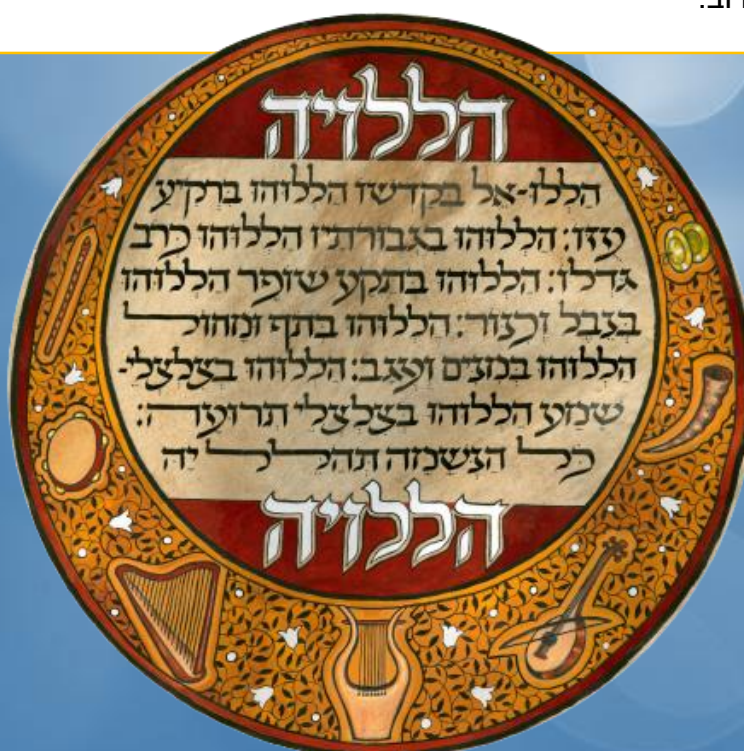
הרב מרדכי אביצור

יום א – כ"ו סיוון

"הללו אל בקודשו"

מזמור "הללו אל בקודשו" הוא הסיום של פסוקי דזמרא. זה פרק קמ"ה עד ק"נ שאותו אנחנו אומרים כל יום בתפילה. זה עיקר התקנה בעצם, שתיקנו את ברכות השחר ואחרי זה את פסוקי דזמרא. אמרו חכמים בואו נקרא מ"אשר יושבי ביתך" עד "הללו יה הללו אל בקדשו הללוהו ברקיע עזו. הללוהו בגבורתיו הללוהו קרב גדלו. הללוהו בתקע שופר הללוהו בנבל וכנור. הללוהו בתוף ומחול הללוהו במנים ועגב. הללוהו בצלצלי שמע הללוהו בצלצלי תרועה. כל הנשמה תהלל יה הללו-יה", ואז מכפילים את הפסוק "כל הנשמה תהלל יה הללו-יה". מכפילים את זה כדי שנדע שזה סוף המזמורים הלקוחים מתהילים. אז בעצם מה המזמור אומר לנו? המזמור בעצם בא לשבח את הקדוש ברוך הוא ולהלל אותו. זה הסיום של כל ספר תהילים, וכמו שאמרנו זה גם הסיום של הקטע בתפילה של פסוקי דזמרא. אחרי זה הוסיפו גם "אז ישיר משה", "ויברך דויד" וכל מיני תוספות, אבל זה עיקר פסוקי דזמרא, עד כדי כך שאפילו אם מישהו איחר לתפילה, והחזן והציבור כבר בקריאת שמע, מה הוא צריך להגיד? "ברוך שְאָמַר", "אשר יושבי ביתך" ומיד הוא יכול גם להגיד "הללו יה הללו אל בקדשו" כי זה מזמור קצר. אפילו, אפילו אם הוא לא יכול להספיק "אשר יושבי ביתך", שיגיד "ברוך שְאָמַר", "הללו יה הללו אל בקדשו" ומיד "ישתבח שמך לעד מלכנו" ויצטרף לציבור. מפה רואים את החשיבות הגדולה שיש לפסוקי דזמרא ובמיוחד למזמור הזה. כתוב בגמרא: "אמר רבי יוסי: יהא חלקי מגומרי הלל בכל יום". הלוואי שאני אהיה מאלה שאומרים הלל כל יום. והגמרא שואלת מה? הלל כל יום? הלל הרי אומרים רק בראש חודש, רק בחגים, מה זה הלל כל יום? ואז מתרצת הגמרא שזה המזמור הזה: "הללו את ה' מן השמים", שני מזמורים לפניו, והמזמור "הללו יה הללו אל בקדשו הללוהו ברקיע עזו". הרעיון במזמור הזה זה, שבעצם כל כלי הנגינה צריכים לשבח את הקדוש ברוך הוא. כל הגרון שלנו, "כבד את ה' מהונף" – אל תקרי מהונף אלא מגרונך. בגבורותיו, כרוב גודלו, לשבח, לפאר ולרומם. בעזרת ה', ילדים יקרים, שאנחנו נזכה לראות את השיר הזה, לשמוע אותו בבית המקדש. גם כשאנחנו בתפילה, בכיתה או בבית הכנסת, להוציא את הגרון, לשבח את הקדוש ברוך הוא על כל מה שהוא עושה לנו, על כל החסדים ועל כל העולם שאנחנו נמצאים בו. בעזרת ה' שנזכה לישועה בקרוב.

הרב אביחי יונגורד

יום ב – כ"ז סיוון

לצעירים

ברכת המזון מתוך הסידור

לחצו כאן

הרב חגי שמואל גרינפלד

יום ב – כ"ז סיוון

לבוגרים

שירת הים

היום אנחנו נדבר על "אֶז יִשִּׁיר", הפסוקים של 'שירת הים' בפרשת בשלח. הפסוקים האלה חותמים את פסוקי דזמרה שאנחנו אומרים בתפילת שחרית. הם כל כך חשובים שתיקנו לומר אותם בעמידה. היום אנחנו נתמקד בפסוקי "אֶז יִשִּׁיר" מבחינת המראה שלהם, איך הם נראים. אם נפתח ספר תורה, אנחנו נראה שכשמגיעים לפסוקי "אֶז יִשִּׁיר", המבנה של הפסוקים הוא שונה מפסוקים רגילים, קוראים לזה "צורת השירה": "לבנה על גבי אריח, אריח על גבי לבנה". הלבנה היא ארוכה, האריח הוא קצר, ואז יש לנו שורה ארוכה על גבי שורה קצרה... שורה ארוכה על גבי שורה קצרה... שורה ארוכה על גבי שורה קצרה... וכך נוצרת לנו שירה, צורה של שירה של "לבנה על גבי אריח ואריח על גבי לבנה". הרווחים האלה באים למסור לנו מסר: יש כאן דברים קשים וחללים ריקים. הדברים הקשים מול החללים הריקים מבטאים את הניגודיות שבין עם ישראל ובין המצרים שרודפים אחריהם. המצרים שרודפים אחרי בני ישראל (הם) מלאים בכח עם מרכבות ברזל, עם עוצמה צבאית, ואילו אנחנו? במה אנחנו באים? אנחנו באים בכוחנו, בפינו - "אֶז יִשִּׁיר-מִשֶּׁה". יש לנו שירה, יש לנו רוח, יש לנו אמונה. באמת, אם נתבונן אנחנו נראה, שהשירה מלאה ברוח: "וַיִּזְלַח ה' אֶת הַיָּם בְּרוּחַ קָדִים..." אחר כך יש שירה: "אֶז יִשִּׁיר-מִשֶּׁה... אֶת-הַשִּׁירָה הַזֹּאת", "אֲשִׁירָה לַה' כִּי-גָאֵה גָאֵה" ובהמשך: "וּבְרוּחַ אַפִּיק נַעֲרָמוּ מַיִם", ואחר כך: "בְּרוּחַ קָדִים", "רוח! רוח! רוח! עם ישראל מלא ברוח! לעומת זאת - המצרים מלאים בדברים קשים, בחוזק פיזי: "סוֹס וְרֶכֶב רָמָה בָּיָם", "מִרְקַבַּת פָּרְעָה וְחִילוֹ יָרָה בָּיָם", "יָרְדוּ בַּמְּצוּלֹת כְּמוֹ אֶבֶן", "צָלְלוּ כְּעוֹפֶרֶת בַּמַּיִם אֲדִירִים", "בַּגְּדֵל זָרוּעַ יָדְמוּ כְּאֶבֶן", "בָּא סוֹס פָּרְעָה בִּרְכָבוֹ". יש כאן את הרוח מול החומר, הברזל, האבן והעופרת של מצרים - מול השירה, הרוח והאמונה של עם ישראל. כמו שהפסוק אומר: "אֵלֶּה בְּרָכָב וְאֵלֶּה בַּסּוּסִים וְאֶנְחֵנוּ בְּשֵׁם ה' אֱלֹהֵינוּ נִזְכִּיר". זו התמצית של שירת הים - הכח המצרי חסר האמונה מול עם ישראל שנאזר בגבורה, גבורה של אמונה. ובזכות הדבר הזה, בסופו של דבר, ה' עושה את הנס הנפלא הזה: נס קריעת ים סוף, ומטביע את המצרים במצולות ים.

לסיום, רעיון נפלא ששמעתי מהרב נתיב: אם נתבונן בשתי השורות האחרונות של השירה, אנחנו נראה שבשורה אחת לפני האחרונה יש "ים", זה הים שהיינו צריכים לקרוע אותו, ואז בשורה האחרונה הים נמצא משני צידי השורות, ובאמצע יש לנו את בני ישראל שעוברים ביבשה בתוך הים. אז יש לנו תוכן שעובר לנו דרך מבנה השירה עצמו! הצורה איך שהוא מסודר בקלף ספר התורה, גם משם אפשר ללמוד על המהות של השירה, שירה שמדברת על ניצחון הרוח על החומר, ניצחון האמונה שלנו על החומר של המצרים.

הרב צבי האריס

יום ג – כ"ח סיוון

פסוקי דזמרה

היום נדבר על "פסוקי דזמרה", חלק ממש חשוב בתפילה. וקודם נמקם: אנחנו אומרים ברכות השחר, ברכות התורה. לאחר מכן אנחנו אומרים את 'פסוקי דזמרה'. אחרי 'פסוקי דזמרה' אנחנו ניגשים ל"שמע ישראל" עם ברכות קריאת שמע ושמונה עשרה. אז זה אומר ש'פסוקי דזמרה' הן בין הברכות הפותחות: ברכות השחר, ברכות התורה, לבין 'שמע' ושמונה עשרה. פסוקי דזמרה, המבנה של הפסוקים האלה, אנחנו פותחים בברכה ומסיימים בברכה: 'ברוך שאמר' בהתחלה, 'שתבח', אתם וודאי מכירים, ברכה בסוף, ובאמצע הפסוקים. 'פסוקי דזמרה' קוראים להם 'פסוקי דזמרה' כי הם פסוקים, בעיקר מתהילים אבל לא רק. אתם בטח מכירים "אֵל יֵשׁוּעַ מִשָּׁה וְבָנָי יִשְׂרָאֵל" מחומש שמות, ויש גם פסוקים ממקומות נוספים.

מדוע קוראים להם 'פסוקי דזמרה'? אז אתם בוודאי חושבים, בגלל שאלה פסוקים שבהם אנחנו מזמרים, משבחים את ה', שרים את שבחו של הקדוש ברוך הוא, ואתם צודקים. אני אוסיף עוד סיבה: זמרה יכולה להיות גם מהמילה 'זמירה'. זמירה זה מה שעושה בעל הכרם, שהוא יורד אל הכרם והוא חותך ענפים מיותרים מהגפן. הפעולה הזאת, מה היא עושה? היא נותנת יותר כוח בענפים הנשארים לגדל פירות יפים וטובים.

מה הקשר לתפילה? אתם וודאי חושבים 'מה, זה שיעור חקלאות?'. אני אסביר לכם. הקשר הוא שאנחנו עושים פעולה של זמירה. כשאנחנו אומרים את 'פסוקי דזמרה' אנחנו מסלקים מהראש שלנו מחשבות שאינן קשורות לתפילה, ואז אנחנו נשארים רק עם המחשבות הטהורות והמיוחדות של התפילה עצמה, של השבח לקדוש ברוך הוא, ומוכנים להגיד "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד" ומוכנים לעמוד לפני ה' בתפילת שמונה עשרה.

הסיבות שאנחנו אומרים את 'פסוקי דזמרה' - אנחנו הזכרנו קצת, אנחנו עכשיו נסכם אותן:

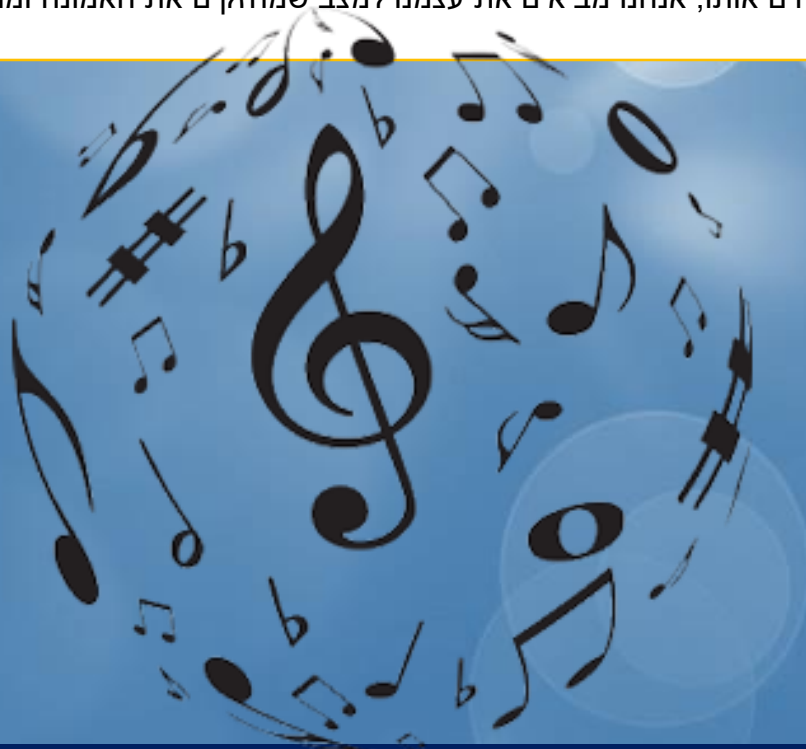
א. משום דרך ארץ, משבחים את ה'. כמו שבכל דבר שאתם רוצים לבקש משהו, אז קודם פותחים בשיחה ואחרי זה אומרים שלום, אומרים משהו ואחרי זה מבקשים את מה שאנחנו רוצים.

אתן לכם דוגמה: ילד מגיע הביתה, הולך לאבא ואומר לו: "אבא, אוכל!", אבא שלו ישלח אותו לחדר. אבל אם הוא יבוא והוא יגיד: "אבא, שלום, מה שלומך? איך היה היום שלך? אני ממש רעב, אפשר בבקשה לאכול?" סיכוי יותר טוב שאבא יקשיב. אז גם אצלנו, אנחנו פותחים אצל הקדוש ברוך הוא מתאים לשבח אותו, אז אנחנו קודם משבחים, ואחרי זה אנחנו ניגשים ללב התפילה.

סיבה שנייה: אנחנו רוצים להכניס את עצמנו לאווירה של תפילה, זוכרים את מה שאמרנו על הזמירה? להוריד מחשבות, לסלק מחשבות שאינן קשורות? אז זה בדיוק מה שאנחנו עושים, ליצור אווירה שאנחנו נגיע ל"שמע ישראל" ולשמונה עשרה מוכנים, שאנחנו יודעים שאנחנו בתפילה, מרגישים שאנחנו עומדים לפני ה', על ידי כך שהזכרנו את גדולתו ומעשיו וחסדיו בפסוקי דזמרה.

והסיבה השלישית קשורה לסיבה השנייה, והיא שאנחנו רוצים לחזק את האמונה בה', שכאשר נגיע ל"שמע ישראל" ונקבל עול מלכות שמיים, כאשר נעמוד לפני ה' בתפילת שמונה עשרה, אנחנו נבין שרק לה' מותר, רק לה' אפשר או מה' אפשר, ורק מה' צריך לבקש את הצרכים שלנו.

ועל ידי זה שאנחנו משבחים אותו, אנחנו מביאים את עצמנו למצב שמחזקים את האמונה ומוכנים להתפלל בכוונה.

יום ד - כ"ט סיוון

ד"ר מרדכי שומרון

ברכת הטל - מדוע הטל חשוב לצמחים?

בחג הפסח אנחנו מבקשים מהקדוש ברוך הוא שיוריד לנו טל כל הקיץ. והשאלה היא למה? כל אחד מאיתנו בוודאי הלך פעם יחף על הדשא בבוקר, וראה שהצמחים רטובים. לא ירד גשם, אז ממה הם רטובים? והתשובה - ירד טל בלילה. בשעות הלילה, הרבה מאוד פעמים בקיץ, יורד טל. האוויר קריר, הטל מתעבה והצמחים רטובים. זו התעבות של האדים שנמצאים באוויר, הם נוגעים בעלה שהוא קר יותר מהאוויר, והופכים לטיפות קטנטנות של מים. כמו שלמשל אם אנחנו ניקח בקבוק של מים קרים, נוציא אותו מהמקרר, למרות שהוא יבש, אחרי כמה דקות נראה עליו המון טיפות של מים. זו בדיוק אותה התופעה כמו של הטל. אבל עדיין לא הסברנו מה הטל עושה לצמח, והתשובה היא כזאת: כולנו יודעים שבארץ ישראל לא יורד גשם בקיץ. אז איך הצמחים יכולים להתקיים? איך הם ממשיכים לחיות? הרי אין גשם, מאיפה יש להם מים? והתשובה - בזכות הטל. הטל שיורד בשעות הלילה וגם מוקדם בבוקר, הוא גורם לצמח שהוא ירגיש מאוד נוח, טוב לו, הוא מרגיש כאילו ירד גשם. אז הטל גורם לצמח להרגיש, שהוא בעצם לא מפסיד מים מפני שהעלה רטובה, ואם העלה רטובה, אז כל התהליכים של הצמיחה של הצמח ממשיכים, כי אם חס וחלילה לא היה יורד טל, הצמחים בארץ ישראל היו מתים, לא היו יכולים לשרוד את הקיץ, כמו כל הצמחים החד-שנתיים, שאנחנו רואים אותם פורחים בחורף, ובקיץ מתייבשים. אבל כל העצים, וכל השיחים, וכל הצמחים הרב-שנתיים ממשיכים להתקיים בזכות המים שיש להם בקרקע מהחורף, ובזכות הטל שהקדוש ברוך הוא מוריד עליהם במהלך כל האביב, הקיץ והסתיו. אז עכשיו, כשנתפלל ונגיד: "מוֹרֵיד הַטֵּל", נבין למה אנחנו מתכוונים. למה כל-כך חשוב שהקדוש ברוך הוא יוריד טל בלילות? כדי שהצמחים ימשיכו לגדול ולהתפתח ולפרוח גם בקיץ, למרות שאין לנו גשם.

יום ה - ל' סיוון

ר' אבישלום מלכא

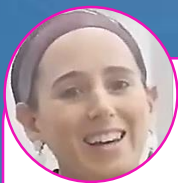

הניגון מפתח הלב

"יְדִיד נֶפֶשׁ אֶב הַרְחֵמְנִי. מְשׁוֹךְ עֲבָדְךָ אֶל רְצוֹנְךָ."

שלום לכם ילדים מתוקים ויקרים! מי מכם לא מכיר את הניגון היפה הזה שפותח לנו את תפילות השבת? יום שישי הולך ומסתיים לו והשבת נפתחת עם הניגון הזה, אנחנו נכנסים אל תוך עולם של קדושה, של כיסופים, של ערגה, באמצעות הניגון. היום אנחנו נלמד על הניגון כמפתח לפתיחת הלב. דעו לכם ילדים, לכל אדם יש ניגון משלו. יש אחד שאוהב ניגון כזה, יש אחד שאוהב ניגון אחר, אבל כולם בעצם שואפים לדבר אחר, הניגון בעצם מוציא אותם מהמצב הרגיל ומרומם אותם אל מקום אחר. הניגון מסביר את המילים ומפרש אותן, ולכן כשאנחנו מתפללים עם ניגון, התפילה שלנו היא אחרת. הנה לדוגמה אותן מילים אבל בניגון אחר: "יְדִיד נֶפֶשׁ אֶב הַרְחֵמְנִי. מְשׁוֹךְ עֲבָדְךָ אֶל רְצוֹנְךָ." אותן מילים אבל ניגון אחר שמעורר מישהו אחר, זה התפקיד של הניגון. אני רוצה לברך אתכם יקירי, שתזכו תמיד להתפלל בניגון, לקיים את "שירי לו זמרו לו שיחו בכל נפלאותיו." "יְדִיד נֶפֶשׁ אֶב הַרְחֵמְנִי. מְשׁוֹךְ עֲבָדְךָ אֶל רְצוֹנְךָ."

הרבנית אביטל יומטוביאן

יום ו - א' תמוז

"כי לעולם חסדו"

היום נדבר על תפילת ה'הלל', אותה אנחנו אומרים בימים מיוחדים. בתפילת ה'הלל' אנחנו מודים לקדוש ברוך הוא על כל החסד שהוא משפיע ומוריד אלינו ולעולם כולו. ניקח דוגמאות של פסוקים מתוך ה'הלל' שמראים את ההודאה הגדולה שיש לנו על זה שהוא מוציא אותנו מן המצבים הכי קשים לרווחה.

אחד הפסוקים שחוזרים ב'הלל' זה "כי לעולם חסדו". אנחנו מודים לקדוש ברוך הוא על זה שהחסד שלו אף פעם לא נגמר, הוא אף פעם לא מתעייף מלעשות לנו טוב.

אנחנו מתחילים ב"בצאת ישראל ממצרים בית יעקב מעם לעז". אנחנו מתחילים מהנקודה הכי הכי נמוכה, כשעם ישראל נמצא בגלות קשה, במיצר, והוא לא יודע איך לצאת מזה והקדוש ברוך הוא מוציא אותו לרווחה ברוב חסדו.

על זה אנחנו מודים ואנחנו אומרים: "מן המצר קראתי י-ה ענני במרחב י-ה", הייתי במקום צר, הייתי במקום קשה שלא ידעתי איך להיחלץ ממנו והקדוש ברוך הוא הרחיב לי את הדרך, הקדוש ברוך הוא נתן לי מענה, הוציא אותי למקום בטוח. אנחנו אומרים: "מה-אשיב לה' כל-תגמולוהי עלי, כוס-ישועות אשא..". "נדרתי לה' אשלם, נגדה-נא, לכל-עמו". אותם הנדרים שנדרנו בזמנים הקשים שעברנו: אם אני רק אצא מהמצב הקשה הזה אני אתן לך את הכל. אז את אותם הנדרים אני משלם, ובתפילת ה'הלל' בעצם אנחנו חוזרים על הרעיון הזה שיש לנו ביטחון. שגם בזמנים הקשים, הקדוש ברוך הוא מוביל אותנו תמיד, וגם בדברים שנראים לנו לא פשוטים הכל מכון מלמעלה והקדוש ברוך הוא מוציא אותנו למקום טוב, למקום שמח, למקום מבורך.

אז אנחנו לוקחים את ה'הלל' וגם כשאנחנו נתקלים במציאויות שהן לא פשוטות, גם כשנראה לנו שאין איך לצאת מהמיצר הזה, יש איזה קושי גדול: אנחנו מכירים איזה קרוב משפחה שנמצא במצב, במחלה קשה, או איזשהו קושי בבית, אנחנו יודעים שהקדוש ברוך הוא "כי לעולם חסדו". הקדוש ברוך הוא לא עוזב אותנו אף פעם וגם אם יש מצב כמו שמתואר "אבן מאסו הבונים", גם אם יש מקום של בנייה ויש איזו אבן אחת קטנה שאותם בונים אומרים: "מה ייצא ממנה? מי צריך אותה?", בסוף זאת תהיה האבן שישתמשו "לראש פנה", למקום הכי חשוב בשער של הבית, ישתמשו דווקא באותה אבן זנוחה. אז גם אם לפעמים אנחנו נתקלים במצבים שאנחנו מרגישים שאנחנו דחויים, שאנחנו אבן שמאסו הבונים, שאולי משהו מהילדים בכיתה לא מתחבר אלינו, לא אוהב אותנו, אז צריך לזכור שהקדוש ברוך הוא "כי לעולם חסדו", הוא לא עוזב אותנו אף פעם ואנחנו נצא מן המיצר, ועל זה אנחנו נודה לקדוש ברוך הוא "אלי אנה ואודך אלקי ארוממך". אז שנדע תמיד להודות ולראות את הטוב ולשמוח על כל החסדים שהקדוש ברוך הוא מעניק לנו בכל יום.

הודו לה' כי טוב
כי לעולם חסדו